

UREDBA (EZ) br. 593/2008 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 17. lipnja 2008.

o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I)

POGLAVLJE I.

PODRUČJE PRIMJENE

*Članak 1.***Materijalno područje primjene**

1. Ova se Uredba primjenjuje, u situacijama kada postoji sukob zakona, na ugovorne obveze u građanskim i trgovačkim stvarima.

Međutim, ne primjenjuje se na porezne, carinske ili upravne stvari.

2. Ova se Uredba ne odnosi na:

- (a) pitanja koja se odnose na status ili pravnu i poslovnu sposobnost fizičkih osoba, ne dovodeći u pitanje članak 13.;
- (b) obveze koje proizlaze iz obiteljskih odnosa i odnosa za koje se na temelju zakona koji reguliraju ove odnose smatra da imaju usporediv učinak, uključujući obveze uzdržavanja;
- (c) obveze koje proizlaze iz režima bračne imovine, te na imovinske režime odnosa za koje se na temelju zakona koji reguliraju ove odnose smatra da imaju usporediv učinak s brakom, oporukama i nasljeđivanjem;
- (d) obveze koje proizlaze iz mjenica, čekova i zadužnica, te drugih prenosivih vrijednosnih papira, u mjeri u kojoj obveze na temelju tih prenosivih vrijednosnih papira proizlaze iz njihove prenosivosti;
- (e) sporazume o arbitraži i sporazume o odabiru suda;
- (f) pitanja regulirana pravom trgovačkih društava i drugih tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje, poput osnivanja kroz registraciju ili drukčije, pravne i poslovne sposobnosti, unutarnje organizacije ili likvidacije trgovačkih društava i drugih tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje, te osobne odgovornosti službenika i članova kao takvih, za obveze trgovačkog društva ili tijela;
- (g) pitanja u vezi s mogućnosti zastupnika da poveže osobu za čiji račun postupa, odnosno dio trgovačkog društva ili drugu instituciju, s pravnom osobnošću ili bez nje, s trećom stranom;
- (h) osnivanje trustova te na odnose između osnivača, upravitelja i korisnika trusta;
- (i) obveze koje proizlaze iz pregovora koji prethode zaključenju ugovora;
- (j) ugovore o osiguranju koji proizlaze iz poslovanja organizacija koje nisu poduzetnici navedeni u članku 2. Direktive 2002/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. studenoga 2002. o životnom

▼B

osiguranju ⁽¹⁾, čiji je cilj pružanje pogodnosti zaposlenim ili samozaposlenim osobama unutar poduzeća ili grupe poduzeća odnosno obrta ili grupe obrta, u slučaju smrti odnosno opstanka ili u slučaju prestanka ili ograničenja aktivnosti, odnosno profesionalna oboljenja ili nesreće na radu.

3. Ova se Uredba ne odnosi na dokaze i postupak, ne dovodeći u pitanje članak 18.

4. U ovoj Uredbi izraz „država članica” znači države članice na koje se ova Uredba primjenjuje. Međutim, u članku 3. stavku 4. i članku 7. ovaj izraz znači sve države članice.

*Članak 2.***Univerzalna primjena**

Svako pravo utvrđeno ovom Uredbom primjenjuje se, bez obzira da li je to pravo države članice.

POGLAVLJE II.

JEDINSTVENA PRAVILA*Članak 3.***Slobodni izbor**

1. Na ugovor se primjenjuje pravo koje su stranke izabrale. Izbor se navodi izrijekom ili jasno proizlazi iz odredaba ugovora ili okolnosti slučaja. Ugovorne stranke imaju mogućnost same izabrati mjerodavno pravo za cijeli ugovor odnosno jedan njegov dio.

2. Ugovorne se stranke mogu u svako doba dogovoriti da se na ugovor odnosi pravo koje do tada nije bilo mjerodavno, bilo zbog prijašnjeg izbora na temelju ovog članka ili drugih odredaba ove Uredbe. Svaka promjena prava koje se primjenjuje nakon sklapanja ugovora ne dovodi u pitanje njegovu formalnu valjanost na temelju članka 11. niti negativno utječe na prava trećih strana.

3. Kad se svi ostali elementi relevantni za situaciju u vrijeme izbora nalaze u državi koja nije država čije je pravo odabrano, izbor ugovornih stranaka ne dovodi u pitanje primjenu odredaba prava te druge države, od kojih se ne može sporazumno odstupiti.

4. Kad se svi ostali elementi relevantni za situaciju u vrijeme izbora nalaze u jednoj ili više država članica, mjerodavno pravo druge države članice koje odaberu ugovorne stranke ne dovodi u pitanje primjenu, prema potrebi, odredaba prava Zajednice od kojih se ne može sporazumno odstupiti, kako se primjenjuju u državi članici pred čijim se sudom vodi postupak.

⁽¹⁾ SL L 345, 19.12.2002., str. 1. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2008/19/EZ (SL L 76, 19.3.2008., str. 44.).

▼B

5. Postojanje i valjanost suglasnosti ugovornih strana u pogledu izbora mjerodavnog prava utvrđuje se u skladu s odredbama članaka 10., 11. i 13.

*Članak 4.***Mjerodavno pravo u slučaju kad ga ugovorne stranke nisu odabrale**

1. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor nije odabrano u skladu s člankom 3., te ne dovodeći u pitanje članke od 5. do 8., pravo kojem podliježe ugovor utvrđuje se kako slijedi:

- (a) ugovor o prodaji robe podliježe pravu države u kojoj prodavatelj ima uobičajeno boravište;
 - (b) ugovor o pružanju usluga podliježe pravu države u kojoj pružatelj usluga ima uobičajeno boravište;
 - (c) ugovor koji se odnosi na stvarno pravo na nekretninama odnosno na pravo najma ili zakupa nekretnina podliježe pravu države u kojoj se nekretnina nalazi;
 - (d) neovisno o točki (c), najam nekretnina ugovoren za privremeno privatno korištenje u razdoblju koje nije duže od šest uzastopnih mjeseci, podliježe pravu države u kojoj najmodavac ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da je najmoprimac fizička osoba, te da ima uobičajeno boravište u istoj državi;
 - (e) ugovor o franšizi podliježe pravu države u kojoj korisnik franšize ima uobičajeno boravište;
 - (f) ugovor o distribuciji podliježe pravu države u kojoj distributer ima uobičajeno boravište;
 - (g) ugovor o prodaji robe putem dražbe podliježe pravu države u kojoj se odvija dražba, ako je to mjesto moguće utvrditi;
 - (h) ugovor sklopljen unutar multilateralnog sustava koji spaja odnosno pojednostavljuje spajanje interesa trećih osoba kod višestruke kupovine i prodaje u vezi s financijskim instrumentima, kako je definirano člankom 4. stavkom 1. točkom (17.) Direktive 2004/39/EZ, u skladu s nediskrecijskim pravilima, te koji regulira samo jedno pravo, podliježe tom pravu.
2. Kad ugovor nije obuhvaćen stavkom 1. odnosno kad su dijelovi ugovora obuhvaćeni s više točaka od (a) do (h) stavka 1., ugovor podliježe pravu države u kojoj ugovorna strana koja na karakterističan način mora ispuniti ugovor ima uobičajeno boravište.
3. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor očigledno u užoj vezi s državom koja nije država navedena u stavicama 1. i 2., mjerodavno je pravo te druge države.

4. Kad je mjerodavno pravo nemoguće utvrditi na temelju stavaka 1. i 2., ugovor podliježe pravu države s kojom je u najužoj vezi.

Članak 5.

Ugovori o prijevozu

1. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor o prijevozu nije odabrano u skladu s člankom 3., ugovor podliježe pravu države u kojoj prijevoznik ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da se mjesto primitka ili mjesto dostave odnosno uobičajeno boravište pošiljatelja također nalazi u toj državi. Ako ovi zahtjevi nisu ispunjeni, mjerodavno je pravo one države u kojoj se nalazi mjesto dostave koje su utvrdile ugovorne stranke.

2. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor o prijevozu putnika ugovorne stranke nisu odabrale u skladu s drugim podstavkom, mjerodavno je pravo one države u kojoj putnik ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da se ili mjesto odlaska ili mjesto odredišta nalazi u toj državi. Ako ovi zahtjevi nisu ispunjeni, mjerodavno je pravo one države u kojoj se nalazi uobičajeno boravište prijevoznika.

U skladu s člankom 3. ugovorne stranke kao mjerodavno pravo za ugovor o prijevozu putnika mogu odabrati samo pravo države u kojoj:

- (a) putnik ima uobičajeno boravište; ili
- (b) prijevoznik ima uobičajeno boravište; ili
- (c) prijevoznik ima mjesto središnje uprave; ili
- (d) se nalazi mjesto odlaska; ili
- (e) se nalazi mjesto odredišta.

3. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor, kad mjerodavno pravo nije odabrano, očigledno bliži državi koja nije država navedena u stavcima 1. i 2., mjerodavno je pravo te druge države.

Članak 6.

Potrošački ugovori

1. Ne dovodeći u pitanje članke 5. i 7., ugovor koji sklopi fizička osoba u svrhu za koju se smatra da je izvan njegove struke ili profesije (potrošač) s drugom osobom koja djeluje u svojoj struci ili profesiji (poduzetnik) podliježe pravu države u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da poduzetnik:

- (a) provodi svoje komercijalne ili stručne djelatnosti u državi u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, ili
- (b) bilo kojim sredstvima usmjerava takve aktivnosti na tu državu ili na više država, uključujući tu državu,

te da je ugovor obuhvaćen opsegom tih aktivnosti.

2. Bez obzira na stavak 1., ugovorne stranke mogu odabrati mjerodavno pravo za ugovor koji ispunjava zahtjeve stavka 1. u skladu s člankom 3. Međutim, takav izbor ne može za posljedicu imati lišavanje potrošača zaštite koja mu je osigurana odredbama od kojih se ne može odstupiti sporazumom, na temelju prava koje bi bilo mjerodavno na temelju stavka 1. u slučaju da mjerodavno pravo nije izabrano.

▼B

3. Ako zahtjevi iz točaka (a) ili (b) nisu ispunjeni, mjerodavno pravo za ugovor između potrošača i poduzetnika utvrđuje se u skladu s člancima 3. i 4.
4. Stavci 1. i 2. ne primjenjuju se na:
- (a) ugovor za pružanje usluga kad je usluge potrebno pružiti potrošaču isključivo u državi koja nije država u kojoj ima uobičajeno boravište;
 - (b) ugovor o prijevozu koji ne predstavlja ugovor o paket putovanju u smislu Direktive Vijeća 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990. o paket putovanjima, organiziranim izletima i paket aranžmanima ⁽¹⁾;
 - (c) ugovor koji se odnosi na stvarno pravo nad nekretninama odnosno na pravo najma nekretnina, a koji ne predstavlja ugovor o pravu na vremenski ograničenu uporabu nekretnine, u smislu Direktive 94/47/EZ;
 - (d) prava i obveze koji predstavljaju financijski instrument, te prava i obveze koji predstavljaju odredbe i uvjete kojima podliježe izdavanje odnosno javna ponuda i javno preuzimanje ponuda prenosivih vrijednosnih papira, te unos i otkup jedinica u organizacijama za kolektivno ulaganje, u mjeri u kojoj te aktivnosti ne predstavljaju pružanje financijskih usluga;
 - (e) ugovor sklopljen unutar one vrste sustava koji je obuhvaćen člankom 4. stavkom 1. točkom (h).

*Članak 7.***Ugovori o osiguranju**

1. Ovaj se članak odnosi na ugovore navedene u stavku 2., bez obzira na to da li se osigurani rizik nalazi u državi članici, i na sve druge ugovore o osiguranju koji pokrivaju rizike koji se nalaze unutar područja države članice. Ne primjenjuje se na ugovore o reosiguranju.

2. Ugovor o osiguranju koji osigurava od značajnog rizika, kako je definirano u članku 5. točki (d) Prve direktive Vijeća 73/239/EEZ od 24. srpnja 1973. o koordinaciji zakona i drugih propisa o pokretanju i obavljanju poslovanja s neposrednim osiguranjem koje nije životno osiguranje ⁽²⁾, podliježe pravu kojeg odaberu ugovorne stranke u skladu s člankom 3. ove Uredbe.

U mjeri u kojoj ugovorne stranke nisu odabrale mjerodavno pravo, ugovor o osiguranju podliježe pravu države u kojoj osiguravatelj ima uobičajeno boravište. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor očigledno bliži drugoj državi, mjerodavno je pravo te druge države.

3. U slučaju ugovora o osiguranju koji ne predstavlja ugovor obuhvaćen stavkom 2., ugovorne stranke mogu u skladu s člankom 3. odabrati jedno od sljedećih prava:

- (a) pravo bilo koje države članice gdje se nalazi rizik u vrijeme sklapanja ugovora;

⁽¹⁾ SL L 158, 23.6.1990., str. 59.

⁽²⁾ SL L 228, 16.8.1973., str. 3. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2005/68/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 323, 9.12.2005., str. 1.).

▼ C1

- (b) pravo države u kojoj ugovaratelj osiguranja ima uobičajeno boravište;
- (c) u slučaju životnog osiguranja, pravo države članice čiji je ugovaratelj osiguranja državljanin;

▼ B

- (d) za ugovore o osiguranju koji pokrivaju rizike ograničene na događaje u jednoj državi članici koja nije država članica u kojoj se nalazi rizik, pravo te države članice;

▼ C1

- (e) kada ugovaratelj osiguranja s ugovorom koji je obuhvaćen ovim stavkom obavlja komercijalne ili industrijske aktivnosti, odnosno slobodno zanimanje, te ugovor o osiguranju pokriva dva ili više rizika koji se odnose na te aktivnosti i nalaze se u različitim državama članicama, pravo bilo koje od predmetnih država članica ili pravo države u kojoj ugovaratelj osiguranja ima uobičajeno boravište.

▼ B

Kad u slučajevima navedenim u točkama (a), (b) ili (e) navedene države članice omoguće veću slobodu izbora mjerodavnog prava za ugovor o osiguranju, ugovorne stranke mogu iskoristiti tu slobodu.

U mjeri u kojoj ugovorne stranke nisu odabrale mjerodavno pravo u skladu s ovim stavkom, takav ugovor podliježe pravu države članice u kojoj se nalazi rizik u vrijeme sklapanja ugovora.

4. Sljedeća dodatna pravila primjenjuju se na ugovore o osiguranju koji obuhvaćaju rizike za koje država članica propisuje obvezu ugovaranja osiguranja:

- (a) ugovor o osiguranju ne ispunjava obvezu sklapanja osiguranja ako ne ispunjava posebne odredbe koje se odnose na to osiguranje, a koje je utvrdila država članica koja propisuje osiguranje. Kad je pravo države članice u kojoj se nalazi rizik u suprotnosti s pravom države članice koja propisuje obvezu sklapanja osiguranja, prevladava ovo potonje;
- (b) iznimno od odredaba stavaka 2. i 3., država članica može utvrditi da ugovor o osiguranju podliježe pravu države članice koja propisuje obvezu ugovaranja osiguranja.

5. Za potrebe stavka 3. trećeg podstavka i stavka 4., kad ugovor obuhvaća rizike koji se nalaze u više država članica, smatra se da ugovor predstavlja više ugovora pri čemu se svaki odnosi na jednu državu članicu.

6. Za potrebe ovog članka, država u kojoj se rizik nalazi utvrđuje se u skladu s člankom 2. točkom (d) Druge direktive Vijeća 88/357/EEZ od 22. lipnja 1988. o usklađivanju zakona i drugih propisa o neposrednom osiguranju koje nije životno osiguranje i o utvrđivanju odredbi za jednostavnije učinkovito ostvarivanje slobode pružanja usluga ⁽¹⁾, a u slučaju životnog osiguranja, država u kojoj se rizik nalazi smatra se državom obveze u smislu članka 1. stavka 1. točke (g) Direktive 2002/83/EZ.

⁽¹⁾ SL L 172, 4.7.1988., str. 1. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2005/14/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 149, 11.6.2005., str. 14.).

Članak 8.

Pojedinačni ugovor o radu

1. Individualni ugovor o radu podliježe pravu koje odaberu ugovorne stranke u skladu s člankom 3. Međutim, takav izbor prava ne može za posljedicu imati lišavanje zaposlenika zaštite koju im osiguravaju odredbe od kojih se ne može sporazumno odstupiti na temelju prava koje bi, u slučaju da ono nije odabrano, bilo mjerodavno na temelju stavaka 2., 3. i 4. ovog članka.
2. Ako se mjerodavno pravo ne može utvrditi na temelju stavka 2., ugovor podliježe pravu države u kojoj, odnosno iz koje zaposlenik uobičajeno izvršava svoj posao na temelju ugovora. Ne smatra se da je država u kojoj se posao uobičajeno izvršava promijenjena, ako je zaposlenik privremeno zaposlen.
3. Ako se mjerodavno pravo ne može utvrditi na temelju stavka 2., ugovor podliježe pravu države u kojoj se nalazi mjesto poslovanja u kojoj je zaposlenik zaposlen.
4. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor u najbližoj vezi s državom koja nije država navedena u stavcima 2. i 3., mjerodavno je pravo te druge države.

Članak 9.

Prevladavajuće obvezne odredbe

1. Prevladavajuće obvezne odredbe su odredbe čije se poštovanje smatra ključnim u državi za zaštitu njezinih javnih interesa, poput političkog, socijalnog ili gospodarskog ustroja, u mjeri u kojoj ih je moguće primijeniti na bilo koju situaciju koju obuhvaćaju, bez obzira na pravo koje je inače mjerodavno za ugovor na temelju ove Uredbe.
2. Ničime se u ovoj Uredbi ne ograničava primjena prevladavajućih obveznih odredaba prava države pred čijim se sudom vodi postupak.
3. Moguće je priznati učinak prevladavajućih obveznih odredaba prava države u kojoj obveze koje proizlaze iz ugovora moraju biti ili su izvršene, u mjeri u kojoj te prevladavajuće obvezne odredbe provedbu ugovora čine nezakonitom. Pri odlučivanju o učinku tih odredaba mora se u obzir uzeti njihova priroda i svrha te posljedice njihove primjene odnosno neprimjene.

Članak 10.

Pristanak i materijalna valjanost

1. Postojanje i valjanost ugovora ili bilo koje odredbe ugovora utvrđuju se pravom kojim bi ugovor bio podložan na temelju ove Uredbe da je ugovor ili njegova odredba valjana.
2. Bez obzira na to, ugovorna stranka kako bi utvrdila da nije dala svoj pristanak, može se osloniti na pravo države u kojoj ima uobičajeno boravište ako iz okolnosti proizlazi da ne bi bilo razumno utvrđivati učinak njenih postupaka u skladu s pravom utvrđenim u stavku 1.

▼B*Članak 11.***Formalna valjanost**

1. Ugovor koji sklope osobe, ili njihovi predstavnici koji se nalaze u istoj državi u vrijeme njegova sklapanja, formalno je valjan ako ispunjava formalne zahtjeve prava kojem sadržajno podliježe na temelju ove Uredbe ili prava države u kojoj je sklopljen.

2. Ugovor koji sklope osobe, ili njihovi predstavnici, koji se nalaze u različitim državama u vrijeme njegova sklapanja, formalno je valjan ako ispunjava formalne zahtjeve prava kojem sadržajno podliježe na temelju ove Uredbe ili prava bilo koje od država u kojima se u vrijeme sklapanja ugovora nalazi bilo koja od ugovornih stranaka ili njihov predstavnik, ili prava države u kojoj je bilo koja od ugovornih stranaka u to vrijeme imala uobičajeno boravište.

3. Jednostrani akt čija je svrha postizanje pravnog učinka na postojeći ili potencijalni ugovor, formalno je valjan ako ispunjava formalne zahtjeve prava kojem podliježe odnosno kojem bi bio podložan na temelju ove Uredbe, ili prava države u kojoj je akt sastavljen, odnosno prava države u kojoj je osoba koja je akt sastavila u to vrijeme imala uobičajeno boravište.

4. Stavci 1., 2. i 3. ovog članka ne primjenjuju se na ugovore koji su obuhvaćeni člankom 6. Oblikovanje tih ugovora podliježe pravu države u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište.

5. Bez obzira na stavke od 1. do 4., ugovor koji se odnosi na stvarna prava nad nekretninama ili na pravo najma nekretnina podliježe zahtjevima oblikovanja utvrđenim pravom države u kojoj se nalazi nekretnina, ako se na temelju tog prava:

- (a) propisuju ti zahtjevi bez obzira na državu u kojoj je sklopljen ugovor i bez obzira na pravo kojem podliježe ugovor; i
- (b) ne može od tih zahtjeva odstupiti sporazumom.

*Članak 12.***Opseg mjerodavnog prava**

1. Mjerodavno pravo za ugovor na temelju ove Uredbe posebno regulira:

- (a) tumačenje;
- (b) izvršenje;
- (c) unutar granica ovlasti dodijeljenih sudu na temelju postupovnog prava, posljedice potpune ili djelomične povrede obveza, uključujući procjenu štete u mjeri u kojoj je reguliraju zakonski propisi;
- (d) razne načine ukidanja obveza te preskripciju i zastaru tužbi;
- (e) posljedice ništavosti ugovora.

▼B

2. U pogledu načina izvršenja i koraka koje je potrebno poduzeti u slučaju nepotpunog izvršenja, u obzir se uzima pravo države u kojoj se provodi izvršenje.

*Članak 13.***Poslovna i pravna nesposobnost**

Kod ugovora kojeg su sklopile osobe iz iste države, fizička osoba koja bi na temelju prava te države imala poslovnu i pravnu sposobnost može se pozvati na poslovnu i pravnu nesposobnost koja je posljedica prava druge države, samo ako je druga ugovorna stranka znala za tu nesposobnost u vrijeme sklapanja ugovora, odnosno nije znala zbog nepažnje.

*Članak 14.***Dobrovoljni ustup tražbine i ugovorna subrogacija**

1. Odnos između ustupitelja i primatelja na temelju dobrovoljnog ustupa tražbine ili ugovorne subrogacije s druge osobe (dužnika) podliježe pravu koje se primjenjuje na ugovor između ustupitelja i primatelja na temelju ove Uredbe.

▼C2

2. Pravom kojem podliježe ustupljena odnosno subrogirana tražbina utvrđuje se ustupivost, odnos između primatelja i dužnika, uvjete pod kojima se može pozvati na ustup tražbine odnosno subrogaciju protiv dužnika, te da li su obveze dužnika namirene.

▼B

3. Pojam ustupa tražbine u ovom članku uključuje neposredan prijenos tražbina, prijenos tražbina putem osiguranja i zaloga, te drugih prava osiguranja nad tražbinama.

*Članak 15.***Zakonska subrogacija**

Kad osoba (vjerovnik) ima ugovornu tražbinu protiv druge osobe (dužnika), a treća osoba ima obvezu isplatiti vjerovnika ili je isplatila vjerovnika čime je namirila tu obvezu, pravo kojem podliježu obveze treće strane u pogledu namirenja vjerovnika utvrđuje da li i u kojoj mjeri treća osoba ima mogućnost ostvariti prava protiv dužnika, koja je imao vjerovnik protiv dužnika, na temelju prava kojem podliježe njihov odnos.

*Članak 16.***Odgovornost više osoba**

Ako vjerovnik ima tražbinu protiv više dužnika odgovornih za istu tražbinu, pri čemu je jedan dužnik već djelomično ili u potpunosti namirio tu tražbinu, pravo kojem podliježu obveze prema vjerovniku također podliježe i pravo dužnika na povrat od ostalih dužnika. Ostali dužnici mogu koristiti sva sredstva prema dužniku koja su imali protiv vjerovnika u mjeri u kojoj to dozvoljava pravo kojem podliježu njihove obveze prema vjerovniku.

▼B*Članak 17.***Prijeboj**

Kad ugovorne stranke ne dogovore pravo prijeboja, na prijeboj se primjenjuje ono pravo koje se primjenjuje na tražbinu u pogledu kojih dolazi do prijeboja.

*Članak 18.***Teret dokaza**

1. Pravo kojem podliježu ugovorne obveze na temelju ove Uredbe primjenjuje se u mjeri u kojoj, u pitanjima ugovornih obveza, sadrži pravila koja ukazuju na zakonske presumpcije odnosno utvrđuju teret dokaza.

2. Ugovor ili akt kojem je cilj pravni učinak može se dokazati bilo kojim dokaznim sredstvima koje priznaje pravo države pred čijim se sudom vodi postupak, odnosno na temelju nekog od prava navedenih u članku 11., na temelju kojeg je taj ugovor odnosno akt valjan, pod uvjetom da taj način dokazivanja može provesti sud pred kojim se vodi postupak.

POGLAVLJE III.

OSTALE ODREDBE*Članak 19.***Uobičajeno boravište**

1. Za potrebe ove Uredbe, uobičajenim boravištem za trgovačka društva i druga tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje, smatra se mjesto središnje uprave.

Uobičajenim boravištem fizičke osobe koja djeluje u sklopu svog poslovanja smatra se glavno mjesto poslovanja.

2. Kad se ugovor sklapa u sklopu poslovanja podružnice, zastupstva ili bilo koje druge poslovne jedinice, odnosno ako je na temelju ugovora ispunjenje obveza te podružnice, tog zastupstva ili poslovne jedinice, mjesto gdje se podružnica, zastupstvo ili bilo koja druga poslovna jedinica nalazi, smatra se mjestom uobičajenog boravišta.

3. Za potrebe utvrđivanja uobičajenog boravišta relevantno je vrijeme sklapanja ugovora.

*Članak 20.***Isključenje uzvraćanja i daljnjeg upućivanja**

Primjena prava bilo koje države navedene u ovoj Uredbi označava primjenu pravila prava na snazi u toj državi, koja ne predstavljaju pravila međunarodnog privatnog prava, osim ako u ovoj Uredbi nije drukčije navedeno.

▼B*Članak 21.***Javni poredak države pred čijim se sudom vodi postupak**

Primjena odredaba prava bilo koje države navedene u ovoj Uredbi može se odbiti samo ako je njihova primjena očigledno u suprotnosti s javnim poretom (*ordre public*) države pred čijim se sudom vodi postupak.

*Članak 22.***Države s više pravnih sustava**

1. Kad se unutar države nalazi nekoliko teritorijalnih jedinica, od kojih svaka ima svoja pravna pravila u pogledu ugovornih odnosa, svaka se teritorijalna jedinica smatra državom za potrebe identificiranja mjerodavnog prava na temelju ove Uredbe.

2. Država članica u kojoj različite teritorijalne jedinice imaju svoja vlastita pravila u pogledu ugovorne odgovornosti za štetu, nemaju obvezu primijeniti ovu Uredbu na sporove isključivo između prava tih jedinica.

*Članak 23.***Odnos prema drugim odredbama prava Zajednice**

Uz izuzetak članka 7., ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu odredaba prava Zajednice, koja u pogledu definiranih pitanja, utvrđuje pravila o sukobu zakona vezanih za ugovorne obveze.

*Članak 24.***Odnos s Rimskom konvencijom**

1. Ova Uredba zamjenjuje Rimsku konvenciju u državama članicama, osim u pogledu područja država članica koja su obuhvaćena teritorijalnim opsegom te Konvencije, te na koje se ova Uredba ne primjenjuje na temelju članka 299. Ugovora.

2. U mjeri u kojoj ova Uredba zamjenjuje odredbe Rimske konvencije, svako upućivanje na tu Konvenciju tumači se kao upućivanje na ovu Uredbu.

*Članak 25.***Odnos s postojećim međunarodnim konvencijama**

1. Ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu međunarodnih konvencija kojih su jedna ili više država članica stranke u vrijeme donošenja ove Uredbe, te kojima se utvrđuju pravila o sukobu zakona vezano za ugovorne obveze.

▼B

2. Ova Uredba međutim, kao i među državama članicama, prevladava nad konvencijama koje su sklopljene isključivo između dvije ili više njih u mjeri u kojoj takve konvencije obuhvaćaju pitanja regulirana ovom Uredbom.

*Članak 26.***Popis konvencija**

1. Do 17. lipnja 2009. države članice obavješćuju Komisiju o konvencijama navedenim u članku 25. stavku 1. Nakon tog datuma države članice obavješćuju Komisiju o svakom otkazivanju takvih konvencija.

2. Unutar šest mjeseci od zaprimanja obavijesti navedene u stavku 1., Komisija u *Službenom listu Europske unije* objavljuje:

(a) popis konvencija naveden u stavku 1.;

(b) otkazivanja navedena u stavku 1.

*Članak 27.***Klauzula o preispitivanju**

1. Do 17. lipnja 2013. Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru predaje izvješće o primjeni ove Uredbe. Prema potrebi izvješću se prilažu prijedlozi za izmjene ove Uredbe. Izvješće uključuje:

(a) studiju o mjerodavnom pravu vezano za ugovore o osiguranju te ocjenu učinka odredaba koje treba uvesti, ako ih ima; i

(b) ocjenu primjene članka 6., posebno u pogledu dosljednosti prava Zajednice u području zaštite potrošača.

2. Do 17. lipnja 2010. Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru predaje izvješće o pitanju učinkovitosti ustupa tražbina odnosno subrogacije tražbina protiv trećih strana i prioriteta ustupljene odnosno subrogirane tražbine u odnosu na pravo druge osobe. Prema potrebi izvješću se prilažu prijedlozi za izmjene ove Uredbe i ocjena učinka odredaba koje treba uvesti.

▼B

Članak 28.

Vremenska primjena

Ova se Uredba primjenjuje na ugovore sklopljene počevši od 17. prosinca 2009.

POGLAVLJE IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 17. prosinca 2009. osim članka 26. koji se primjenjuje od 17. lipnja 2009.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice.